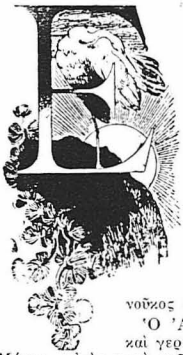

ΣΠΙΤΙΑ ΚΑΙ ΔΡΟΜΟΙ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

ΤΟΥ Κ. ΘΕΟΔ. ΒΕΛΛΙΑΝΙΤΗ

..... Η ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
.....

ΚΕΙ όπου εγείρεται σήμερα επί της λεωφόρου Πανεπιστημίου το νεότερον κτίριον της στοάς του 'Αρκαείου, ήσυχον άλλοτε ένα τετράγωνον σπίτι χρωματισμένου κόκκινου, με κήπο και με σταύλον. 'Εξεί εκαιτοζούσαν οι δύο υιοί του Πετρόπαιτη, ο 'Αναστάσιος και ο Δημήτριος. 'Ο πρώτος ήτο έγγαμος, είχε δέ δύο θυγατέρες, την Φωτεινήν και την 'Ελένην, ή οποία έπανδρεύθη τόν πλούσιον του πολεμικού ναυτικού και ύπασπιστήν του βασιλέως 'Οθωνος Κωνσταντινών Μουρούζην, απόγονον του ήγεμόνος της Μολδαβίας. Είχε, προς ταύτους, ο 'Αναστάσιος πέντε υιούς: τόν Πέτρον, τόν 'Αντώνιον, τόν Γεώργιον, τόν Κωνσταντίνον και τόν Γιαννιόν. 'Ο Πέτρος έγενεν έπαιτηγός, οι τρεις άλλοι στρατηγίαι και ο Γιαννιός δραματικός ποιητής και απέθανε νέος.

'Ο 'Αναστάσιος Μανρωμιζής ήτο αντίστροφής και γεροντιστής. 'Όταν ο πατήρ του ήτο ήγεμόν της Μάνης, αυτός μετά του αδελφού του Γεωργίου είχε σταλεί εις την Κωνσταντινούπολιν ως δήμοιο, εκεί δέ υπό την εποπτείαν του οικογενικού πατριάρχου έσπούδασαν. 'Ολίγον πρό της έκδηξέως της 'Επανάστασης του 1821, ο Πετρόπαιτης, όπως αποπληρώη τον παύσ της Γριζόλεως, είχε άποστείλει εκεί τον 'Αναστάσιον, δέν ήλευθερώθη δέ ο νέος παύσ μετά την άλωση της πόλεως ταύτης.

'Η γυναίκα του Χρυσής ήτο από της πρώτης κρισης της τιμής της βασιλίσσης 'Αμαλίας, οι όποιαι έφερον μόνον τόν τίλον και ένεφανίζοντο εις τά άνάκτορα κατά τας μεγάλας μόνον τελετάς. 'Η βασιλίσα 'Αμαλία όταν ήλθεν εις τας 'Αθήνας, έσπουδασε από γενομάδας κρισης, βουδότερον δέ άπεράσισε να προσλάβη και 'Ελληνίδες, ως δεσποινίδας επί των τιμών. Προσέλαβε τότε τρεις τοιαύτας διατροφεύσας διά την εύριάν και την ώραϊότητά των, φερουσας δέ μεγάλα έλληνικά όνόματα, την Φωτεινήν Μανρωμιζήν, την θυγατέρα του Μάρκου Βότσαρη και την δεσποινίδα Κριεξή.

'Ο Δημητριάδης Μανρωμιζής ήτο ύποστροφής και ύπασπιστής του 'Οθωνος, παρμεινίας δέ άγαμος εκαιτοζούσε μετά της οικογενίας του αδελφού του, τά μέλη της όποιας είχαν κληρονομήσει την θρηλικήν ώραϊότητα, την όποιαν ή υπανάστη παραδόσις απέδιδεν εις μίαν νεράδα, την όποιαν ο άρχηγός της οικογενίας είχε περιπλανωμένην εις τους άποτόμους βράχους της παραλίας της πατρίδος του και την ένμυρθηθή.

Εις τό κόκκινον εκείνο σπίτι άνετοζήσαν οι έγγονοι του Πετρόπαιτη. 'Όλοι ώμίον την γαλλικήν, ως μητρικήν των γλώσσαν, ως άναφέρει ο Γάλλος συγγραφέας Γκρανιέ, ο όποιος ήτο εκ των πρώτων τροφιμών της άρχαιολογικής γαλλικής σχολής. Εις τό σπίτι του 'Αναστασιου Μανρωμιζή ενόχνηζαν οι έπιζώντες άρχηγοι του άγώνος, οι παρεπιδηνότες ξένοι και οι Βαναοί αλλοί.

'Η δούκισσα της Πλακεντίας συνεδόθη στενάς μετά της οικογενίας ταύτης, οι δέ 'Αθηναίοι έβλεπον κάθε μέρα σταθμιεύσαν εις την πόρτα του κόκκινου σπιτιού την περίεργον ύμιασαν της δουκίσσης.

'Όταν απέθανεν ή κόρη της δουκίσσης, ή στοργή της έστράφη πρός την μικράν Φωτεινήν Μανρωμιζήν, την όποιαν άνέθεσε και έσπούδασεν ή ίδια. 'Ο 'Εδμόνδος 'Αλιπού, ο όποιος είχε γνωρίσει αυτήν, άναφέρει ότι ήμιλούσε την γαλλικήν γλώσσαν καθαρώτερα παρά οιάδιόποτε δεσποίνα της συνουσίας του Σαιν-Ζερμαίν. 'Αλλ' εκείνο τό όποιον εξέπληττε τους ξένους δέν ήσαν τά γαλλικά της Φωτεινής.

*να ιδήτε και να μάθετε πως πιάνεται η άγάπη.
'Από τά μάτια πιάνεται, στα χείλη κατεβαίνει,
κι' από τά χείλη στην καρδιά...*

άλλά ή ώραϊότης της. 'Ο Γκρανιέ εις τό σύγγραμά του «'Η 'Ελλάς» περιγράφει ένα άνακτοζόν χορόν, ο όποιος έδόθη τόν 'Απρίλιον του 1847, εκεί δέ ήμειλε διά τό κάλλος των τριών 'Ελληνίδων της αλλής. 'Αξίζει να μεταφερθή ή περιγραφή ταύτη, διότι δίδει την εικόνα της άνωτέρας κοινωνίας τών 'Αθηνών κατά τά πρώτα χρόνια της πρώτης δυναστείας:

«'Ο χορός, λέγει, ήρχισε με την π ο λ ω ν έ ξ α ν, ή όποιαι εινε ένα είδος περιπάτου, κατά τόν όποιον οι καθάλλιοι άλλίζονν γνάδες εις έκαστον γύρον, ο πρόεδρος εις Κυζεονήσεως και οι πρόεδροι της Γερονσίας και της Βουλής εινε οι μόνοι λαβάνοντες μέρος εις τόν χορόν τούτον, εκ των γυναικών δέ μόνοι οι σύζυγοι των πρεσβετών και οι δεσποινίδες επί των τιμών. Μετ' αυτήν σχηματίζονται οι τετραχοροί, χορεύεται ή μαζούρα και οι άλλοι χοροί, εις τους όποιους λαβάνουνν μέρος όλοι οι προσκεκλημένοι. Κάποιος μου παρητήρησεν ότι εις τας 'Αθήνας δέν χορεύουν την πόλκα όπως εις τό Παρίσι, άλλ' έγω δέν παρητήρησα καμμίαν διαφοράν. 'Εχόρευον κ' εδώ όπως και εις τά γαλλικά σαλώνα.

«Εις την μεγάλην σάλλαν ύπηρχον γύρω-γύρω καθίσματα και, σχεδόν εις τό κέντρον, δύο πολυθρόνες διά τους βασιλείς. Οι βασιλείς χορεύουν με πολλήν ζορηότητα, κατά τά διαλείμματα δέ περιέερχονται την αίθουσαν και συνομιλούν μετά των προσκεκλημένων.

'Ενας Γερμανός βασιλικός παίρηγος παρίσταται εις τόν χορόν τούτον, εινε ισχνός και κατακόκκινος. Αυτός ένδιαφέρειται όλίγο γιά τόν χορόν, διότι εινε άποροφημένος από την γερμανικήν φιλοσοφίαν και λέγωνν ότι ήμειλε επί τά γλώσσας.

«Αι ώραϊαι κυρία εινε όλιγα. Διά να εύρη κανείς τόν γνήσιον έλληνικόν τίπον, πρέπει να μεταβή εις επαρχίαν ή πρωτεύουσα και ιδίως ή συναζούσα εις τά άνάκτορα κοινωνία, δέν άρμειν γυναικίς ξεχωριστής ώραϊότητος. 'Εται δέν θα έπιχειρήσω να δώσω τας εικόνας αυτών. 'Αλλά θα ήμουν άδικος εάν παρέλιπα να αναφέρω τας τέσσαρας δεσποινίδας επί των τιμών της βασιλίσσης 'Αμαλίας. Την δεσποινίδα Μανρωμιζήν, διάσημον καθ' όλην την Ευρώπην, έγγονήν του Πετρόπαιτη, ύψηλήν, εύλύγιστον, με κατομιήν έλληνικήν, μελαχροινήν, με άπαυροπλιντα γαλανά μάτια. 'Ενας παλαιός θύλος άναφέρει ότι ο διάβολος έχει τό μέρος του εις την έξαισίαν αυτήν εύμορριάν. Τό όνομα τό όποιον φέρει, εύθέθη καταλήλως διά την άστράπτουσαν αυτήν νέαν. 'Ονομάζεται Φωτεινή και ποτέ όνομα δέν ήταν τόσο ταιριασμένον με έκείνην ή όποιαι τό φέρει. 'Η δεσποινίς Βότσαρη, κόρη του νέου Λεωνίδα, όμοσση και λευκή, μειδίασα και χαριτωμένη, έχει άνθρωπινήν κάλλοην έν ώ ή δεσποινίς Μανρωμιζήν μοίσει κανείς ότι εινε θεά κατεβόσασα από τόν 'Ολυμπον. Την όνομάζον Ρόζαν, και τό όνομα αυτό ταιριάζει εις τό εύθραστον αυτό πλάσμα. 'Η τρίτη, ή δεσποινίς Κριεξή, έχει όλως διόλου την όμιν Γαλλίδος. 'Επί τέλους υπάσχει και μία Γερμανίς ξεσπορμένη, της όποιας αισθηνομαι τρώσον να γράσω τό όνομά της, δέν έχει ούτε γραμμάς, ούτε χρώματα, εινε ένα φρέσκο τριβί μέσα σε ένα μικρό άσκι. Αί 'Ελληνίδες συνάδελφοί της την συντρέξουν την δυστυχισμένην. Εύτυχός διά την τιμήν της Γερμανίας, ή βασιλίσα 'Αμαλία δύναται να άνταγωνισθή προς τας 'Ελληνίδας ύπασπιστριάς της.»

Εις τό σπίτι του 'Αναστασιου Μανρωμιζή ενόχνηζαν οι κνρία των όποιων ή ζωή έπέρασε σαν ένα ρομαντικόν μυθιστόρημα κατά τους χρόνους της 'Ελληνικής 'Επανάστασεως. Και με αυτάς ένόχνηζαν οι άνδρες εκείνοι, οι όποιου εμπροσθοσαν αξιόλογοι να χρησιμοποιήσουν ως ήρωες ρομαντικόν ποιημάτων, τά όποιαι ήσαν πολύ της μόδας κατά την εποχήν έκείνην. Τας εικόνας των τας βλέπει κανείς εις τά έργα των περιηγητών της εποχής έκείνης. 'Αλλά τά πολύτιμα έκείνα βιβλία έχουν έξεαμασμένην πλέον και ούτε κών εις τας βιβλιοθήκας ειμπορεί να τά εύρη κανείς. 'Από ένα ποδ κατά τήν ένδοξη μίαν ήμέραν κατά τας περιπλανήσεις μου εις τά παλαιοβιβλιοθήκεια της άριστοεπής όχθης του Σπυριδών, θα προσπαθήσω να δώσω την εικόνα των περιέργων αυτών προσώπων, τά όποιαι ένόχνηζαν εις τό σπίτι του Μανρωμιζή, εις άλλο μνο σμεισίωμα.

'Η Δούκισσα της Πλακεντίας

Αυτό εινε τό Πάσσα σπόν Πίνδο. Εινε τό πρώτο ζήτημα ύστερ' από τόν Βαρόν, βασιτάτο χερσονήσιον ύπνου. Εινε ή πρώτη άνάστασι της 'ζωής ύστερ' από μία μεγάλη νάχη κ' ένα βαθύ μαρμαρό. Και γ' αυτό γιορτάζεται τόσο χαριτωμένα, τόσο πρωτότυπα.
[1892] † ΚΩΣΤΑΣ ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ

